فقهي مقالې

د فورکس (آنلاین صرافی)کاروبار د اسلامي شریعت په رڼا کې

Ketabton.com

ليکنه او څېړنه: مولوي بشيراحمد الحنفي

فاضل جامعة الرشيد و خريج جامعة الأزهر

د الفرقان مرکز القرآن الکريم او مدرسة أم المؤمنين حفصة رضي الله عنها د مدرسې مسئول

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیل

د نړۍ د چټک پر مختګ سره هره ورځ د معاملاتو نوي- نوي سیستمونه را وړانه دي کیږي، د دې بازارنو شاته لوی متخصصین ناست وي، او دا سیستمونه چلوي، چې تر ډېره یې په اړه دقیق معلومات را ټولول خورا ستونزمن وي. یو د هغو تجارتونو څخه د فورکس بازار کاروبار دئ، چې په دې وروستیو کې د نړۍ د ګوټ ګوټ څخه په ملیونو انسانان په اخته دي؛ نو اړینه مي وګڼل چې باید پر دغه مهمه موضوع لیکنه وکړم.

ما په دې مقاله کې ډېره هڅه کړې، چې کره او دقیق معلومات لاس ته راوړم، چې په پایله کې یې ما د معتمدو اقتصاد پوهانو، متخصصینو او فقهاء کتابونو ته مراجعه وکړل همدارنګه مي د نړۍ مختلف فقهي مجالس او پرېکړي هم ورسره وکتلې؛ ترڅو له هره اړخه معلومات دقیق او کره وي.

فورکس څه شي دئ؟

فورکس په لنډه توګه د بهرنیو اسعارو د تبادلې بازار ته ویل کیږي. زموږ په عامه اصطلاح بعض کسان ورته آنلاین صرافي هم وایي.

یا په بله اصلاح د بهرنیو اسعارو د تبادلې کاروبار او یا د بهرنیو اسعارو د تبادلې نړیوال سټاک بازار هم ورته وایې.

په انګلیسي کې ورته FOREX یا FX وایې چې د دغه انګلیسي (Foreign Exchange market) جملې څخه اخستلی سوی دئ.

په فورکس کې استعمالیدونکې کرنسي

په فورکس کې شپږ اساسي بهرنۍ کرنسۍ کاریږي؛ لکه : امریکایې ډالر USD یورو EUR او برطاني پاونډ GBP او چاپانۍ ین GPY او استرالي ډالر AUD او د سوزرلینډ فرنک CHP.

یادونه: په فورکس کې د اسعارو تبادله په همجنس کرنسي نه کیږي؛ بلکي په مقابل جنس کرنسۍ کیږي ، مثلا ډالر په ډالرو نه کیږي؛ بلکي ډالر په بلي مقابلي کرنسۍ بانه دي خرڅیږي.

په فورکس کې د بهرنیو اسعارو د تبادلې اندازه اوخت

د فورکس د خپل سایټ د معلوماتو مطابق په ورځني توګه پنځه ملیارډ بهرنۍ اسعار سره تبادله کوي چې په اوونۍ کې ۵ ورځې کار کوي؛ یعني له جمعي ورځې څخه بیا تر دووشنبې پوري ۲۴ ساعته کار کوي، خو په شنبه او یکشنبه د رخصتۍ له امله بند وي.

فورکس د نړۍ څلور غټ بازارونه په څلورو بر اعظمو (وچو) کې لکه آسیا ، استرالیا ، اوروپا او امریکا سره یوځای کوي.

د فورکس د کاروبار ډولونه

فوري بازار : په دې کې د اسعارو راکړه ورکړه دستي او یا په لنډه موده کې تر سره کیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورستی (د یوې مودې لپاره) بازار : د اسعارو د راکړې ورکړې پر یوه ځانګړې قیمت اتفاق کیږي، خو حساب وروسته کیږي.
مثال: په دوشنبه ډالر د یورو په مقابل کې پلورل کیږي، خو ډالر د چهار شنبې په ورځ ورکول کیږي.
راتلونکی بازار : د اسعارو خرڅول او تسلیم کول دواړه په راتلونکې کې وي خو دوی اوس اتفاق پر کوي.

د فورکس مرکزي دفتر

فورکس هیڅ فیزکي بازار نه لري دا د انټرنټ په واسطه چلیږي، هیڅ مرکزي برانچ او دفتر نه لري؛ بلکې د فورکس ټوله کاروبار د اړیکو او کمپیوټر په وسیله دئ چې دې ته په انګلیسي کې (OTC) وایي چې د Over the counter څخه اخیستل سوی دئ.

د فورکس تاریخ

د فورکس فکر بیع مقایضې څخه اخیستل سوی دی. په پخوا زمانه کې چې کله نغده پیسه نه وه نو خلکو به توکي په توکو خرڅول؛ مثلا په غنمو به یې ورجي اخیستلې او...، خو د وخت په تېرېدو سره خلکو د معادنو ګران قیمت ډېري ورسره تبادله کولې؛ مثلا یوه ګران بیه ډبره به په یو اندازه غوښو ورکول کېدل ، بیا وروسته سپین زر او سره زر راغله، بیا نو نوټونه او سیکې راغلې، چې همدغه پرمختګ د فورکس پیل وو.

په فورکس کې څوک کارو بار کوي؟

په فورکس کې د نړۍ مرکزي بانکونه، د پانګوني لوی بانکونه، لوی لوی شرکتونه، د بهرنیو اسعارو بروکران(کمېشنکاران)، د پانګونې صندقونه، لوی تجاران او افراد کار کوي، چې په ثانیه کې په ملیونو اسعار سره تبادله کیږي.

د فورکس د کاروبار څخه مخکې د یوڅو اصطلاحاتو پېژندل اړین دي.

په فورکس کې د پانګوال کاروبار یو بروکر کمېشنکار مخته وړي.
کمېشنکار (سمسار) یو شرعي اصطلاح ده چې په عام راکړه ورکړه کې کاریږي. اما منځګړی (وسیط) په معاصرو مالي بازارونو کې کاریږي؛ لکن دواړه یو هدف مخته وړي. خو په فورکس کې فعال بروکر یا کمېشنکار هغه شرعي (سمسار) نه دئ؛ کوم چې کارو بار یې د شرائطو په مراعت کولو سره شرعا جائز وي. فقط دومره دئ چې (کمېشنکار) په عامه اصطلاح د دو کسانو تر منځ سودا جوړوي؛ خو (منځګړی) بیا د سودا یا کاروبار په اړه ځنیې معلومات او پوهاوی هم وړانه دي کوي چې دا سودا ګټمنه ده یا نه ده، چې دا عموما په انټرنټي نړۍ کې وي؛ لکه فورکس.
نو اوس چې زه خپل په دې مقاله کې کله کله کمېشنکار کلمه کاروم او کله کله منځګړي کلمه کاروم چې هدف مي ورڅخه یو دئ خو هغه شرعي سمسار نه دئ ځکه په فورکس کې دا کمېشنکاري اصلا جائز نه ده. په فورکس کې چې کوم کمېشنکاران کار کوي دوی خپله مستقیم د فورکس کمېشنکاران نه دي؛ بلکې دوی د نورو کمېشنکارانو وکیلان دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- په فورکس کي کمېشنکاران تنها افراد نه وي، بلکي ځيني شرکتونه او بانکونه هم دا رول لوبوي، چي دوی ځانته نور کمېشناران وکيلان درولي وي او په فورکس کي کار ورته کوي.

په فورکس کي داخلېدل او د هغه شرطونه

يو شخص نغده پيسه لري اوس غواړي چي پيسې وګټي. دی ځي لومړی فورکس کي ځانته اکاونټ خلاصوي هلته خپل مهم معلومات داخلوي وروسته د هغو شپږو کرنسيو څخه يوه کرنسي لکه ډالر سيستم ته اچوي؛ په دې سره دا کس مستقيم خپله په فورکس کي خپل کار مخ ته نسي وړلی؛ بلکی يو بل منځګړی شرکت يا فرد په واسطه يې کولای سي، په داسي حال کي چي دا بل کس يا شرکت به ځان د فورکس کمېشنکار معرفي کوي. مثلا يو کس غواړي د زرو ډالر کاروبار وکړي او لري ۱۰۰ ډالر، دی د يوه منځګړي څخه ۹۰۰ ډالر قرض ليورج اخلي؛ ترڅو د ده حد زر ډالر ته ورسيږي، او بيا مخکي په ډالر باندي کومه بله کرنسي رانيسي، کله چي د هغه کرنسی قيمت لوړ سي بيرته يې خرڅوي، په منځ کي چي د کرنسی د قيمت لوړوالی اوکښتوالی دئ، هغه ګټه پانګوال ته پاته کيږي.

اوس پر دا هره کاروبار چي پانګوال يې کوي کمېشنکار خپل ګټه ورڅخه اخلي؛ ځکه چي هغه خو قرض ورکړی دئ، دا کس همدې ګټي ته ناست وي. همدارنګه کله چي کمېشنکار و پانګوال ته قرض ليورج ورکړي نو د پانګوال خپل اصلي مال کمېشنکار ورڅخه ضبط کړي ترڅو چي دغه کاروبار خلاصيږي، يعني پانګوال خپل د دغو پيسو څخه غير په فورکس کي د سودا کو بل هيڅ ډول ګټه نسي اخيستلای. بل داچي کله کمېشنکار و پانګوال ته ډالر قرض ورکوي دا دي شرط پر ايږدي چي دی به دغه ډالر د بلي کرنسی په مقابل کي وهي نه خپله د ډالر په مقابل کي.

اوس که چيري دا پانګوال ۱۰۰ ډالر وګټي، نو هغه کمېشنکار د ده څخه خپل ۹۰۰ ډالر کرځوي، دا شخص ته سل ډالر ګټه پاته کيږي

ښه! اوس که دغه شخص چي زر ډالر يې سودا ته اچولي تاوان يې وکړ مثلا ۹۰۰ ډالر خو ده ته کمېشنکار ورکړي وه او سل د ده خپل وه، نو د تاوان په صورت کي بروکر خپل ۹۰۰ ګرځوي او د ده سل ډالر ولاړه تاواني سوه.

دا ټوله کاروبار هغه وخت سر ته رسيږي چي دی خپل کاروبار وتړي، خپلي باقي پيسې راوباسي، که ګټلي وي او که يې تاوان کړی وو کمېشنکار خپل ۹۰۰ ډالر باسي.

يادونه: د فورکس په کاروبار کي تنها پانګوال تاواني کيږي، کمېشنکار چي کومي پيسې د قرض په شکل ايږدي هغه هيڅکله تاوان نه کوي؛ ځکه خو علماء کرام وايي چي دا کاروبار دوکه او فريب دئ او يو طرف پکښي تاوانويني او هغه بل لوري فقط ګټه اخلي اما تاوان ته سر نه نيسي. په اسلام کي د دا ډول راکړي ورکړي تصور نسته، بلکي اسلام وايي: الغرم بالغنم يعني ګټه په تاوان ده[1]

۱: شرح مجلة الأحكام: م: ۸۷ ص. الأشباه والنظائرابن النجيم: ۱۵۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فورکس په کاروبار کي طرفونه

لومړی : هغه پانګوال وي چي غواړي په فورکس کي پانګونه وکړي.

دوهم : منځګړی یا کمېشنکار هغه یو شخص، شرکت او یا بانک وي چي د پانګوال لپاره کار کوي.

دریم : خرڅونکی د مارجن په صورت کي.

څلورم : قرض ورکوونکی؛ هغه چي پانګوال ته قرض ورکوي چي دا کس به کمېشنکار او یا بانک وي چي کمېشنکار ورسره کار کوي.

یادونه : د کاروبار په صورت کي کمېشنکار دوه روله لوبوي؛ یو قرضدار بل د کمېشنکار، چي وروسته به یې مونږ حکم درته ذکر کړو.

د اسعارو د خرڅولو شرعي مفهوم

د اسعارو خرڅول یا رانیول هغه تجارت دئ، چي د ګټي لپاره کیږي. په دې کاروبار کي لاندي مسائل داخل نه دي.

۱: مطلق د یوې کرنسی رانیول یا خرڅول؛ لکه ډالر په افغانیو رانیول؛ ځکه کیدای سي د دې کاروبار څخه هدف ګټه نه وي بلکي یو شخص خپل مشکل په حل کوي.

۲: په کرنسیو حوالې کول؛ لکه د پور (قرض) حواله وي (نقل الدین (قرض) من ذمة الی ذمة أخری) یا عادي د پیسو مروجي حوالې وي. ځکه د حوالو څخه هدف ګټه نه وي؛ بلکي یوه کرنسی په خپل قیمت بل ځای حواله کول وي د خلکو د شخصي کاروبار او مصلحت لپاره.[2]

په اسعارو مضاربت کول

په اسعارو مضاربت کول چي په انګلیسي ورته(speculation) وایي؛ دا هغه شرعي مضاربت نه دئ کوم چي په فقه اسلامي کي ورته اشاره سوې؛ (پیسې د یوه نفر وي او کار دبل چا وي او ګټه په اتفاق سره تقسیم کیږي)

په اسعارو کي مضاربت یو ډول قمار یا مجازفه غوندي دئ؛ هغه داسي چي د اسعارو راکړه ورکړه یو خطر دئ ځکه عادي افراد د اسعارو او بازار په خطرناکو تحولاتو باندي نه پوهیږي؛ نو دی چي کله پانګونه کوي خپل مال یو ډول خطر ته ورکوي چي دا قمار سره مشابه دی او حرام دئ.

کل عقد معلق علی خطر الحدوث من عدمه غیر جائز شرعا[3]

په اسعارو کي د مضاربت معنی دا ده چي کرنسي اخیستل کیږي؛ نه د دې لپاره چي پور (قرض) په ادا کړي یا یو شی په واخلي بلکي د دې لپاره چي ګټه په وکړي.

یا په بله معنا؛ نن یې خرڅوي سبا یې رانیسي او یا نن یې رانیسي سبا یې خرڅوي.

۲: دراسات المعاییر الشرعیة (۱) ص ۵۲

۳: وفي فتاوی دار الإفتاء المصریة الجزء : ۷ صفحة : ۲۳۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

په عامه توګه په اسعارو مضاربت پر اشاعاتو ولاړ وي، ځیني بیا قصدا د خپل ګټي لپاره د بازار نرخ خراپوي؛ یوه کرنسي ډېره خرڅوي چي قیمت يې کښته سي بیرته يې رانیسي. یا عکس د دې کار کوي یعني یوه کرنسي ډېره اخلي چي قیمت لوړ سي ډېر ، بیرته يې خرڅوي په پورته قیمت ترڅو هغه خپل ګټه لاس ته راوړي.[٤]

د فورکس په کاروبار کي یو څو مهمي ملاحظې او شرعي احکام

١: په فورکس کي (Leverage Financial) په نوم مالیه کاریږي، په داسي ډول چي (کمېشنکار) شرکت یا بانک و پانګوال ته یو یوه اندازه پیسې ورکوي چي خپله پانګه څو چنده په لوړه کړي. دې ته عربي کي(الرافعة المالية) وایې.

د اقتصاد پوهانو په اند لیورج (الرفعة المالية)

د خلکو څخه پیسې قرض کول او په هغه سره د خپل مال پانګه لوړول؛ ترڅو تر اصل مال اضافه ګټه لاس راوړل سي او بیا پر هغه قرض پیسو خپل قرضدارانو ته معلومه ګټه (سود) ورکول سي.[٥]

په فورکس کي لیورج په داسي شکل وي چي یو پانګوال زر ډالر لري اوس دی غواړي خپل د رانیولو قوت لوړ کړي یعني د زر ډالر څخه يې و لس زره ډالر ته پورته کړي؛ نو دی بیا دغه لیورج کاروي هغه داسي چي یو کمېشنکار (شرکت وي که بانک او یا افراد) د ده اکاونټ ته په فورکس کي نهه زره ډالر ور اړوي د قرض په شکل، بیا دغه پانګوال د زر ډالر پر ځای په لس زره ډالر خپل اسعار رانیسي او خرڅوي، چي دغه پانګوال بیا هغه کمېشنکار ته پر هر کاروبار یو معلومه فیصدي ورکوي.

د لیورج د استعمال اساسي هدف

لیورج د دې لپاره کاریږي چي پانګوال لوړه ګټه لاس ته راوړي یعني کله چي دی زر ډالر لري نو د زر ډالر په اندازه ګټه کوي؛ خو که دغه لیورج وکاروي بیا نو د لس زره په اندازه ګټه لاس ته راوړي.

د لیورج په استعمال کي چي څومره ګټه ده همدومره بیا سخت تاوان هم پکښې دئ، آن تر دې چي کله کله پانګوال د خپل اصل مال څخه خلاصوي.

د لیورج د استعمال اندازه

دا چي د لیورج استعمال ډېر خطر لري نو پر منځګړو کمېشنکارانو شرکتونو رقابت وضع کړی چي په محدود اندازه لیوج ورکولی سي . د مثال په توګه:

١: (١: ٢٠)

٢: (١: ٥٠)

٣: (١: ١٠٠)

۴: (١: ٢٠٠)

٤: دراسات المعايير الشرعية (المرجع السابق)

٥: الأحكام الفقهية المتعلقة بالرافعة المالية دراسة فقهية مقارنه ص ١٣٧١

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵: (۱: ۴۰۰)

۶: (۱: ۱۰۰۰) په فورکس کي تر دغه حد هم ليورج کارېدلی سي.

د دې مثال داسي راځي؛ يو شخص ۱ ډالر لري، اوس دی لومړی آپشن (۱: ۲۰) ليورج کاروي؛د دې معنا دا ده چي اوس دی د يوه ډالر پر ځای شل ډالر لري يو ډالر خپل لري ۱۹ يې د کمېشنکار څخه د ليورج په شکل قرض کړه.

د ليورج پر استعمال د شريعت ځيني احکام

پر قرض ګټه اخيستل سود دی

لومړی: ليورج چي کومي پيسې پانګوال ته ورکوي هغه قرض دئ او کمېشنکار بيا د پانګوال څخه پر دغه قرض د هر کاروبار پر سر ګټه اخلي نو دا خو معلوم سود دئ، چي په اجماع د فقهاء حرام دئ.

۱: علي بن أبي طالب رضي الله عنه قال : كلُّ قرضٍ جرَّ منفعةً فهو رِبًا.[٦]

۲: عن فضالة بن عبيد أنه قال : كلُّ قرضٍ جرَّ مَنفَعَةً فهو وجهٌ من وُجوهِ الرِّبا.[٧]

وقد نقل ابن المنذر إجماع العلماء على ذلك فقال :أجمعوا على أن المسلف إذا اشترط على المستسلف زيادة أو هدية فأسلف على ذلك أن أخذ الزيادة على ذلك ربا.[٨]

قال العيني: (أجمع المسلمون بالنقل عن النبي صلى الله عليه وسلم أن اشتراط الزيادة في السلف ربا حرام).[٩]

دحديث څخه د استدلال

په حديث شريف کي په واضحه توګه يادونه سوې چي هر هغه قرض چي ګټه ولري هغه سود دئ. نو کمېشنکار چي پانګوال ته قرض ورکوي او پر هغه بيا د هر کاروبار پر سر ګټه اخلي نو دا معلوم سود دئ.

دوهم: په عقد (تړون) کي د مقتضی خلاف شرط ايښودل د عقد خلاف دئ

الف: هر شخص د ګټي او تاوان په صورت کي هغه کرنسي اخيستلی سي په کومه کرنسۍ چي ده پاګونه کړې وي دا شرط د پانګوال او فورکس اساسي شرط دي. د دې مثال داسي دئ چي تا يورو رانيول اوس دی ګټه وکړل تاته کمېشنکار اوس يورو نه درکوي بلکي ته مجبوره يې هغه کرنسۍ ته به اړوې په کومه چي تا په لومړۍ ورځ پانګونه شروع کړې ده.

ب: دا لومړی شرط چي ته مجبوره کېږې چي هغه کرنسي به خرڅوي؛ دا يو داسي شرط دئ چي کاروبار د رضايت څخه باسي، په ټولو شرعي معاملاتو کي رضايت شرط دئ لکه څنګه چي قرآن کريم ورته اشاره کړې: إِلاَّ أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ [١٠]

اوس که يو سړی غواړي چي هغه کرنسي واخلي چي ده رانيولې نو کمېشنکار هيڅ حق نه لري چي هغه مجبوره کړي چي خامخا يې خرڅه کړه ځکه په دې شرط کي هم د کمېشنکار ګټه ده ؛ ځکه چي کله دغه کرنسي په ده په زوره خرڅيږي نو د خرڅ په صورت کي بيا کمېشنکار خپل ګټه په دغه کاروبار کي اخلي.

٦: أخرجه الحارث في ((المسند)) (٤٣٧)، والديلمي في ((الفردوس)) (٤٧٧٨)

٧: السنن الكبرى للبيهقي ٥/ ٣٥٠

٨: الاجماع لابن المنذر ص ١٠٧

٩: .١٢/٤٥)) (عمدة القاري))

١٠: النساء:٢٩

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج: تر ټولو خطرناکه صورت خو همدغه اول شرط دئ هغه داسي چي کله پانګوال په یورو کي ګټه وکړي؛ نو کمېشنکار دی مجبوره کوي چي باید دا کرنسي په هغه کرنسي خرڅه کړي په کومه چي ده لومړی ځل پانګونه کړې، اوس به پانګوال دا تبادله یا په ګټه کوي یا په تاوان، که تاوان ئې کوی نو دی مجبوره دی خپل کاروبار تر دا بلي ورځي خلاصه پرېږدي، کله چې دی کاروبار خلاصه پرېږدي نو دلته بیا کمېشنکار د سوپ Swap په نوم فیس ورڅخه اخلي. (د دې فیس د شرعي حکم په اړه وروسته تفصیل ذکر کوم)

دا ټول داسي شرطونه دي چي د عقد (تړون) د مقتضی خلاف دي. نه د عقد د مصلحت څخه دی او نه د عقد سره سر خوري، نو بناءا دا شرط ایښودل نا جائز دئ. پانګوال چي هر کله کاروبار په هره کرنسی وکړه هغه مقابل کرنسي پانګوال اخیستلی سي.

قال الکاساني في "بدائع الصنائع: ": ومنها، -أي من الشروط المفسدة للبیع- شرط لا یقتضیه العقد، وفیه منفعة للبائع أو المشتري، أو للمبیع إن کان من بني آدم کالرقیق، ولیس بملائم للعقد ولا مما جری به التعامل بین الناس.[11]

" الشرط الفاسد أو الباطل:

هو ضربان: أحدهما: ما یفسد العقد ویبطله، وثانیهما: ما یبقی التصرف معه صحیحا.

الضرب الأول: ما یفسد العقد ویبطله.

ضابط هذا الضرب عند الحنفیة: اشتراط أمر یؤدي إلی غرر غیر یسیر، أو اشتراط أمر محظور، أو اشتراط ما لا یقتضیه العقد، وفیه منفعة لأحد المتعاقدین، أو للمعقود علیه، ولا یلائم مقتضی العقد، ولا مما جری علیه التعامل بین الناس، ولا مما ورد في الشرع دلیل بجوازه.

دریم : د فورکس په بازار کي خپله کاروبار تر راتلونکي ورځي پوري خلاصه پرېښودل د فیس په ادا کولو سره کیږي

دې ته د فورکس په بازار کي (Swap) ورته وایي، د دې مطلب دا دئ چي که ته غواړې د راتلونکې څلورویشت ساعته لپاره خپل کاروبار خلاصه پرېږدې نو ته باید خپل اړوند کمېشنکار ته فیس تادیه کړې چي دا تادیه د هر هیواد د وخت سره فرق لري مثلا افغانستان کي د شپې پر ۲:۳۰ باندي که ستا کاروبار د راتلونکي ورځي لپاره خلاصه وه نو فیس درڅخه اړوند کمېشنکار اخلي.

د سوپ (Swap) فیس اخیستلو شرعي حکم

مخکي تر دې چي د سوپ حکم وپېژنو لومړی به د سوپ د تطبیق طرز العمل وپیژنو، تر څو حکم وربانديي ورکړل سي؛ ځکه د یوشي چي تصور سم واخیستل سي بیا حکم وربانه دي سم کېدلی سي.

د مسألې صورت : په فورکس کي ځیني سودا وي فوري وي لکه مخکي چې موږ د فورکس په ډولونو کي اشاره ورته وکړه.

۱۱: في "الموسوعة الفقهیة" (۲٦/ ۱۳-۱٦):

(c) ketabton.com: The Digital Library

فوري کاروبار داسي وي چي ته اوس ډالر په یورو بدلي کړې او کومه کته چي لاس ته راوړې هغه او ستا پیسې تاته اوس درکول کیږي، په ځینو وختونو کي بیا دوې ورځې وروسته ورکوي دا عموما په رخصتیو کي کیږي خو که بالفرض ده اوس دغه پیسې وانخیستلې او غواړي خپل کاروبار تر راتلونکي څلرویشت ساعته پوري خلاصه پرېږدي نو په دې صورت کي به دی فیس تادیه کوي.

بل دا چي سوپ د کمېشنکار سره تړاو لري ، ته چي په فورکس کي پانګونه کوي باید د یو منځګړی (کمېشنکار) سره خپل مارجن کښېږدې په دې معنی چي خپلي پیسې چي ته غواړې پانګونه پر وکړې هغه ورسره باید ضرور کښېږدې؛ اوس چي ته غواړې اسعار تبادله کړې نو لیورج به اخلې چي لوړ یې موږ په تفصیل سره بحث و کړه چي دغه لیورج بیا قرض دی د شریعت له نظره اوس چي پانګوال خپله کاروبار د راتلونکي څلرویشت ساعته لپاره خلاصه پرېږدي نو دی به فیس تادیه کوي اوس دغه فیس د شریعت له نظره حلال دی که حرام؟ دلته یې حکم بیانوو.

علماء کرام د سوپ استعمال مشابه کوي د سود سره؛ د ربا صورت یې داسي جوړیږي؛ کله چي کمېشنکار پانګوال ته قرض ورکړی او پانګوال غواړي خپل کاروبار تر سبا خلاصه پرېږدي، چي په دې صورت کي کمېشنکار فیس ورڅخه اخل، اوس نو دا فیس پر هغه قرض باندي اضافه سو چي کمېشنکار و پانګوال ته د لیورج په صورت کي ورکړی وه؛ دلته پر قرض باندي ګټه راغلل چي دا حرام دئ.[12]

د ربا حکم

قال الله تعالى: ﴿ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لاَ يَقُومُونَ إِلاَّ كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُواْ إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا ﴾[13]

قال تعالى :﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لاَ تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴾

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : " لا ربا إلا في النسيئة "، أو : " إنما الربا في النسيئة "[14]

وروى مسلم من حديث جابر رضي الله عنه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: « لَعَنَ رسولُ الله صلى الله عليه وسلم ءاكِلَ الرِّبا ومُوكِلَهُ وكاتِبَهُ وشَاهِدَيهِ وقالَ هُم سَواءٌ ». يحرم الربا فعلُه وأكلُه وأخذه وكتابتُه وشهادتُه ومنه ما هو من طريق القرض (الدَّين) ومنه ما هو متعلّق بالمطعومات والذهب والفضة.

في قوله تعالى: "وأحَلَّ اللهُ البَيعَ وحَرَّمَ الرِّبَا " إنكار على الذين قالوا إنّما البيع مثلُ الربا إذ الحِلُّ مع الحُرمة ضدّان فأنىّ يتماثلان.

حديث أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: (اجتنبوا السبع الموبقات). قالوا يا رسول الله، وما هن؟ قال: (الشرك بالله، والسحر، وقتل النفس التي حرم الله إلا بالحق، وأكل الربا، وأكل مال اليتيم، والتولي يوم الزحف، وقذف المحصنات الغافلات المؤمنات)؛[15]

١٢: مجمع الفقه الاسلامي اتمه دوره په تاریخ ٢٠٠٦/٤/١٢

١٣: سورة البقرة/٢٧٥.

١٤: (صحيح البخاري ٩٨/٣، وصحيح مسلم ١٠٩/٤)

١٥: رواه البخاري ومسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

بل دا چي دا ډول فيس اخيستل د خلکو مال په باطله (غلطه) طريقه خوړل دي هغه داسي چي دغه پانګوال خپل کاروبار خلاصه پرېږدي بيا تاواني سي بيا خلاصه پرېږدي د ګټې په نيت بيا تاواني سي او په دې کي کمېشنکار خپلي پيسې وي او پانګوال قرضداره کيږي نو دا خو په باطله طريقه د خلکو مال خوړل دي.

همدارنګه د کمېشنکار له لوري پر پانګوال داشرط ايښودل چي ستا کاروبار خلاصه پرېږدم خو ته به ماته فيس راکوي چي دا شرط خپله د عقد د مقتضی خلاف دئ.

او دا چي په فورکس کي ليورج کاريږي چي هلته قبض د سودا وروسته نه کيږي او ليورج خو قرض وي دی بيا فيس هم پر ايږدي نو دا خو قرض په قرض سودا ده چي داهم حرامه ده.[١٦]

په فورکس کي د مارجن (margin) استعمال

د مارجن پېژندل

کوم پانګوال چي په فورکس کي پانګونه کوي نو دی يوه برخه پيسې د کمېشنکار شرکت يا بانک سره ايږدي، يوڅه برخه بيا کمېشنکار ده ته په قرض ورکوي چي هغه ته ليورج وايي د يوڅه ګټې (سود) په مقابل کي، خو د پانګوال دغه برخه پيسې کمېشنکار د ځان سره د ګرو په شکل ايږدي ترڅو پانګوال خپله کاروبار تکميلوي، کله چي کاروبار خلاص سي کمېشنکار د ده برخه پيسې بيرته ورته سپاري.[١٧]

په يو بل تعريف مارجن دې ته ويل کيږي چي پانګوال د مال يوه برخه پيسې ايږي، يوه لويه برخه بيا په قرض کوي چي غټه سودا او کاروبار وکړي او خپل دغه يوه برخه پيسې د کمېشنکار سره د ګروی په شکل ايږدي.[١٨]

د مارجن د استعمال هدف

پانګوال مارجن د دې لپاره کاروي چي د ده اکاونټ د چټک بازار، بې سر او سربند بازار په منځ کي د سقوط څخه وژغورل سي او تاوان ونکړي.

د مارجن ډولونه

١: مارجن اکاونټ (**Margin Accoun**) دا عبارت د هغه اجمالي مبلغ څخه دئ چي د کاروبار په اکاونټ کي پانګوال او کمېشنکار ايښي وي.

٢: غوښتونکی مارجن(**Required Margin**) هغه مبلغ چي پانګوال يې د کمېشنکار سره ايږدي ترڅو د تجارت کاروبار خلاصه کړي.

٣:استعمالېدونکی مارجن(Used Margin) دا هغه مبلغ دئ چي کمېشنکار (منځګړی) و پانګوال ته ورکوي چي خپل کاروبار په وکړي چي ليورج هم ورته وايي، خو دا مبلغ د کمېشنکار تر نېګرانی لاندي وي، پانګوال يې تر هغه نسي کښلی ترڅو چي پانګوال خپل کاروبار خلاصه نکړي.

١٦:الأحکام الفقهية المتعلقة بالرافعة المالية دراسة فقهية مقارنة ص ١٤١٩

١٧: سوق الأوراق المالية . دکتور خورشيد محمد اقبال ص ٣٨٥ . الشراء بالهامش في سوق الأوراق المالية دراسة فقهية مقارنه ص ٨٨٠

١٨: بورصة الأوراق المالية من منظور اسلامي دکتور شعبان البرواري ص ١٧٨ . أحکام المتاجرة بالهامش دراسة فقهية مقارنة ص ٦

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴: د استعمال وړ مارجن(Usable Margin) دا هغه مبلغ دئ چي پانگوال اجازه لري چي نوې پانگه په وکړي وروسته ترهغه چي دی تاواني سوی وي خو دا اندازه مبلغ هغومره وي څومره چي ده لیورج اخیستی وي او یا هغه گرو یا ضمانتي مبلغ وي چي ده و کمېشنکار (منځگړي) ته پرېښی وی.[19]

د مارجن پر استعمال ځیني مرتب سوي شرعي احکام

مخکي تر دې چي د مارجن شرعي حکم وپېژنو لومړی به د لیورج او مارجن ترمنځ توپیر وپېژنو

الف: مارجن او لیورج ډېر سره نیژدي دیړ لیورج هغه پیسو ته ویل کیږی چي ستا پر اصل مبلغ ایښودل کیږي ترڅو ستا د پانگي کچه لوړه کړي. او مارجن بیا هغه مبلغ ته ویل کیږي چي ستا څخه یې لومړی کمېشنکار اخلي او د ځان سره یې د کاروبار تر خلاصېدو د گروی په شکل په اکاونټ کي ایږدي.

ب: په فورکس کي د کاروبار په حالت کي کیدای سي چي ستا اصل مبلغ چي تا مارجن په شکل و منځگړي کمېشنکار ته ایښي د بازار د خطرناک تحول په حالت کي ټول تاواني سي یا ستا د لاسه ووځي اما لیورج چي تاته درکړل سوی هغه له منځه نه ځي بلکي پاته کیږي چي ستا د تاوان په صورت کي کمېشنکار خپل لیورج اخلي.

ج : که په ساده ژبه ووایم نو مارجن هغه مبلغ دئ چي کمېشنکار یې درڅخه غواړي او کمېشنکار چي ستا پر مبلغ کومي پیسې اضافه کوي تر څو ستا پانگه په غټه سویه وسي هغه ته لیورج وایي.

۴: که چیري پانگوال په کاروبار کي تاواني سي نو ده ته اخطار ورکول کیږي چي نور مبلغ د مارجن په توگه راسره کښېږده چي ستا د تاوان مخنوی وسي دې ته دوی د مارجن خبرداری وایي که چیري پانگوال نور مبلغ د مارجن په توگه د کمېشنکار سره ایږدي خو ښه دی کنې کمېشنکار د پانگوال اکاونټ تړي چي دې ته دوی اضطراري تړل وایي.

د مارجن حکم

د مارجن استعمال د شریعت د څو مواردو سره په ټکر کي دئ

لومړی: دا سود دی، که چیري کمېشنکار و پانگوال ته پیسې ورکوي چي خپله کاروبار په وکړي بیا پر هر کاروبار د پانگوال څخه معین مبلغ اخلي نو دا خو بانک و پانگوال ته قرض ورکوي او پر قرض بیا گټه اخلي چي همدا عین سود دئ. چي مخکي مو د سود حکم درته بیان کړ.

بل دا چي کمېشنکار د اسعارو د قیمت څخه هم گټه اخلي؛ مثلا لومړی دی یوه کرنسي پر پانگوال په یوه قیمت خرڅوي، خو بیرته په بله کاروبار کي دغه کرنسي بیرته په ارزانه قیمت ورڅخه اخلي.

دوهم: په دې کاروبار کي په یوه عقد (تړون) کي دوه کاروبارونه کیږي چي هغه ته سلف او معاوضة (سمسرة) ویل کیږي چي معنا دا ده چي سلف او بیع سره یوځای سوه چي د دې څخه په حدیث کي صریح منع راغلي ده.

عَبْد اللهِ بْنَ عَمْرٍو رضي الله عنهما أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وآله وَسَلَّمَ قَالَ: «لاَ يَحِلُّ سَلَفٌ وَبَيْعٌ، وَلاَ شَرْطَانِ فِي بَيْعٍ، وَلاَ رِبْحُ مَا لَمْ يُضْمَنْ، وَلاَ بَيْعُ مَا لَيْسَ عِنْدَكَ»[20]

۱۹: دار الافتاء المصرية فتوی نمبر ۳۶۱۵

۲۰: أخرجه الإمام أحمد في "المسند"، وأبو داود في "السنن"، والترمذي في "الجامع" وصححه، والنسائي في "المجتبى." الاسلام سوال وجواب سایټ فتوی نمبر ۱۲۵۷۵۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوې کاروبار په یوه عقد کې په داسې شکل راځي چې کمېشنکار کوم مبلغ و پانګوال ته ورکوي هغه خو قرض دی او کمېشنکار د هغه څخه ګټه په دو لارو اخلي:

۱: پانګوال باید د اسعارو راکړه ورکړه د همدغه کمېشنکار د لارې وکړي چې په هره کاروبار کې ده ته ګټه ورسیږي.

۲: د کمېشنکار ورکړل سوی مبلغ و پانګوال ته قرض سو، پر هغه یې ګټه واخیستل او بیرته یې په همغه سودا کې کمېشنکاري هم وکړل نو په یوه عقد کې دوه کاروباره لکه (قرض په سود او کمېشنکاري وکړه) چې د دې څخه صریح ممانعت راغلی.

وقال القرافي رحمه الله: " وبإجماع الأمة على جواز البيع والسلف مفترقين، وتحريمهما مجتمعَين؛ لذريعة الربا" [۲۱]

دریم: شیخ یوسف الشبیلي فرمایي: د مارجن او لیورج کاروبار حقیقي نه بلکې شکلي دئ هغه داسې چې کومې کاروبار د مارجن او لیورج د لارې کیږي په هغه کې کمېشنکار و پانګوال ته حقیقي پیسې نه ایږدي؛ فقط کمېشنکار پر ځان دا لازمه کړي چې ګواکې ما پانګوال ته پیسې ورکړې، ځکه خو پانګوال هغه پیسې چې په لیورج کې د ده په اکاونټ کې ورته ایښودل سوي هیڅ استفاده نسي ورڅخه کولی، منتهی فقط د اسعارو په راکړه ورکړه کې استعمالولی سي.

د دې علت دا دی چې کمېشنکار په دې پوهیږي چې د پانګوال هدف خپله کرنسي نه ده او نه هم دوی غواړي چې فزکي کرنسي لاس ته راوړي بلکې دوی په اسعارو راکړه ورکړه کوي؛ کوم چې د دوو کرنسو تر منځ فرق دئ. پانګوال چې هرڅومره لیورج د کمېشنکار څخه واخلي دی درکوي. نو په حقیقت کې کمېشنکار پانګوال ته د داسې پیسو قرض ورکړ چې د هغه سره نسته او پانګوال بیا په داسې مبلغ لیورج سودا وکړه چې هغه هم د ده سره نسته.[۲۲]

دریم: د فورکس په کاروبار کې د اسعارو د تبادلې په وخت کې قبض منځ ته نه راځي

مخکې تر دې چې د قبض شرعي احکامو ته راسو لومړی به د فورکس کاروبار د اسلامی فقهې د صرف (تبادله) پر احکامو عرض کړو

لومړی: صرف په لغت کې؛ رد الشيء عن وجهه (د مخ څخه یو شی لیرې کول) یا یو شی په بل بدلول. [۲۳]

قال المرغيناني المرغيناني: سمي بالصرف للحاجة إلى النقل من يد إلى يد.[۲٤]

د احنافو په نیز د صرف اصطلاحي معنا ده: " بيع الأثمان بعضها ببعض" یعني نغده په نغده سودا.[۲۵]

په بله اصطلاح سره زر په سپینو خرڅول او یا سپین په سرو زرو خرڅول. چې د همدې څخه د صراف لفظ هم اخیستل سوی.

۲۱: انتهى من "الفروق"(۳ /۲٦٦) و ینظر نقلا عن اسلام ویب فتوی نمبر ۳٦۸۷۹۷

۲۲: نقلا عن اسلام ویب فتوی نمبر ۳٦۸۷۹۷

۲۳: لسان العرب ابن منظور ج ۹ ص ۱۸۹

۲۴: الهدایه ٦/ ۲۵۸

۲۵: السرخسي: المبسوط (١٤/ ٢)، ابن نجيم: البحر الرائق (٦/ ٢٠٩)، ابن عابدين: حاشية (٥ /٢٥٧).

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې کي د معاصري نړۍ هر ډول پیسې لکه بانک نوټونه، سیکې، سره زر، سپین زر، جوړ سوي او ناجوړ زر، بانکي چکونه او سیاحتي چکونه شامل دي.

خو

که چیري یو جنس په وزن خرڅ سي هغه ته (مراطلة) وایي. او که جنس په عدد خرڅ سو هغه ته (مبادلة) وایي.[٢٦]

د صرافۍ او مضاربت فرق

١: په اسعارو مضاربت کونکی چي کومه کرنسي رانسي هغه د دې لپاره نه رانیسي چي دی ورته ضروت لري، بلکي په ډالرو افغانۍ رانیسي او پټوي یې چي قیمت یې لوړ سو بیرته یې خرڅوي چي گټه لاس ته راوړي.

اما د صرف په کاروبار کي یې تر هغه نه خرڅوي چي قیمت یې لوړ نسي.

صراف کرنسي د بازار په قیمت اخلي، که لوړ وو که کښته خو دا کرنسي دی پر هر هغه چا د بازار په قیمت خرڅوي چي هغه ورته ضروت ولري.

په بله معنی که چیري صراف خپله دنده صرافي وگرځوي نو معلومه خبره ده چي د ده هدف هم گټه ده، خو که چیري صراف د کرنسیو بازار خطر ته اچوي، پورته او کښته کوي یې؛ نو په دې صورت کي صراف هم د کرنسیو د مضاربت تر حکم لاندي راځي او دا ډول صرافي جایز نه ده؛ ځکه اسعار ته خطر اچول او د اسعارو بازار پورته او کښته کول نا جایز کار دئ. دلته ډېره دقیقه باریکي سته هیله ده چي ورته متوجې ووسي.[٢٧]

د اسعارو په تبادله کي مهم شرطونه

لومړی : د صرافی په شرائطو کي یو شرط دا دئ چي په حاضر مجلس باید قبض وسي یعني د دواړو طرفینو څخه پیسې واخستل سي چي پر همدې باندي د ټول فقهاء اتفاق دئ.

قال ابن المنذر : "وأجمعوا أن المتصارفين إذا تفرقا قبل أن يتقابضا، أن الصرف فاسد.[٢٨]

ودليل ذلك: ما روي عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه قال: "الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ وَالْمِلْحُ بِالْمِلْحِ مِثْلاً بِمِثْلٍ سَوَاءً بِسَوَاءٍ يَدًا بِيَدٍ فَإِذَا اخْتَلَفَتْ هَذِهِ الأَصْنَافُ فَبِيعُوا كَيْفَ شِئْتُمْ إِذَا كَانَ يَدًا بِيَدٍ.

وقوله صلى الله عليه وسلم :"لاَ تَبِيعُوا الدِّينَارَ بِالدِّينَارَيْنِ وَلاَ الدِّرْهَمَ بِالدِّرْهَمَيْنِ.

وعن عمر بن الخطاب رضي الله عنه أنه قال: قال رسول الله: صلى الله عليه وسلم "الْوَرِقُ بِالذَّهَبِ رِبًا إِلاَّ هَاءَ وَهَاءَ وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ رِبًا إِلاَّ هَاءَ وَهَاءَ وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ رِبًا إِلاَّ هَاءَ وَهَاءَ وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ رِبًا إِلاَّ هَاءَ وَهَاءَ".

دوهم: د صرافی کاروبار باید د خیار څخه خلاصه وي یعني احمد و خالد ته داسي نسي ویلی چي ډالر په یورو بدلې کړه او ماته اختیار راکړه که مي سبا ته دا سودا خوښه سوه کوم یې کنې بیرته سودا ردوم.

٢٦: فتح القدير ج ٦ ص ٢٥٨

٢٧: (دراسات المعايير الشرعية المرجع السابق)

٢٨: ابن منذر: الإجماع (ص ١٣٣).

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته باید اختیار ځکه نه وي چې د دې کاروبار اساسي شرط دا دئ چې تبادله سوی اسعار باید دواړه په مجلس کې قبض سي اما اختیار خو دا قبض له منځه وړي ځکه د اختیار دا قاعده ده چې کله دی په سودا کې وي نو سودا پوره او کامله نه ګڼل کیږي، همدا رنګه په سودا کې اخیستل سوي شی د اختیار په وجود کې ملکیت نه ثابتوي.[29]

دریم: د صرافۍ په سودا کې باید وخت نه وي ټاکل سوی؛ مثلا احمد خالد ته اوس ډالر ورکړي، خالد ورته ووایي چې ډالر معادل یورو سبا درکوم ، یا یې څه موده وروسته درکوم.

دا ځکه چې په صرافۍ سودا کې قبض په مجلس کې شرط دی، نو که وخت په سودا کې داخل سي نو دا شرط له منځه ځي نو قبض بیا نه رامنځ ته کیږي.

څلورم: په صرافۍ سودا کې باید تماثل وي؛ یعني زیاتوالی او کموالی به په هم مثله شیانو کې نه وي لکه سره زر په سرو زرو خرڅول په دې صورت کې داسي نسي کېدلی چې لس ګرامه سره زر دي په یوولس ګرامو سرو زرو خرڅ سي.[30]

په فورکس کې تر ټولو اساسي ستونزه د قبض (تسلیم) ده چې د تبادلې په صورت کې نه حقیقي او نه حکمي قبض منځ ته راځي؛ بلکې کله چې پانګوال ډالر په یورو خرڅ کړي نو نه دی او نه هم مقابل شخص خپلې پیسې قبض کولی سي چې دلته په قبض کې تأخیر (ځنډ) راځي چې دا د صرافۍ د سودا د شرایطو څخه خلاف دی او پر حرمت یې صریح نصوص راغلي چې موږ لوړ درته ذکر کړه.

که ته غواړې نور هم پوه سې نو د فورکس د کاروبار ډولونه چې موږ په پیل کې درته ذکر کړه هغه د صرافۍ پر شرایطو عرض کړه نو د حرمت فرق به یې درته ښه واضح سي.

د اسعارو الیکټرونکي راکړه ورکړه

د اسعارو الیکټرونکي راکړه ورکړه د نړیوال د اسعارو د سټاک بازار مطابق د انټرنیټ په مټ تر سره کیږي.[31]

د اسعارو د خرڅ ډولونه

۱: جنس په جنس خرڅول لکه سره زر په سرو زرو خرڅول یا ډالر په ډالرو خرڅول.

۲: جنس په مختلف جنس خرڅول: لکه سره زر په سپینو زرو خرڅول یا ډالر په ریال خرڅول.

په لومړي کې هم تماثل او قبض شرط دئ.

په دوهم کې فقط قبض شرط دئ.

مسأله: که ځیني اسعار قبض سوه او ځیني قبض نه سوه نو کوم اسعار چې نه دي قبض سوي په هغه کې بیع باطله ده. او کوم چې قبض سوي په هغه کې صحیح ده.

د جمهورو فقهاء په نیز په قبض کې وکالت کول جائز دئ.

۲۹: السرخسي: المبسوط (١٤/ ٣٩)

۳۰: بشر محمد موفق بیع العملات الاکترونکي ص ۳۲

۳۱: التداول الاکترونکی : بشر محمد موفق ص ۴۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قبض (تسلیم) ډولونه

حقیقي قبض: لاس په لاس اخیستل په مجلس کي.

حکمي قبض: لکه د بانک فوري چکونه چي هروخت یې وروړې تاته پیسې درکوي.

د اسعارو په تبادله کي د پیسو اخیستلو تګلاره

لومړی صورت: تا اوس پر یو شخص په امریکا کي ډالر په یورو باندي خرڅ کړه، هغه ستا اکاونټ ته پیسې را واړولې اما ته یې اوس نسې اخیستلی یا خو رخصتي ده او یا د بانک قانون دی چي دوې ورځې وروسته به یې اخلې نو دا صورت جائز دی په دې شرط چي هغه بل کس به په همدغه لحظه ستا اکاونټ ته پیسې واړوي د سودا متصل وروسته. دا منځ کي چي دوي ورځي وخت یا زیات او کم راځي نو دا د نړیوال عرف په اساس د عقد مجلس دوام ګڼل کیږي.

دوهم صورت: دوه کسان یو پر بل ډالر د یورو په مقابل کي خرڅ کړي، خو هغه چاچي ډالر رانیولي هغه ورته ووایي زه یورو تاته دوې ورځي بعده درکوم. دا صورت حرام دئ؛ ځکه چي یو طرف قبض کړی بل نه دی کړئ.

دریم صورت: د اسعارو په تبادلې وعده سره کول؛ هغه داسي چي دوه کسان وعده سره کوي چي زه او ته دوې ورځي بعده ډالر اویورو سره تبادله کوو په دې کي څو صورته دي؛

۱: د یو لوري څخه الزامي وي د بل څخه نه وي شیخ مصطفی زرقاء دا صورت جائز ګڼلی.

۲: د دواړو لورو څخه عقد الزامي وي دا صورت په اتفاق حرام دئ.

۳: د دواړو لورو څخه الزامي نه وي داهم جایز دئ. [۳۲]

۲۳: التداول الالکترونکي بشر محمد موفق ص ۵۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

پای

د فورکس یا آنلاین صرافی کاروبار یو لړ شرعي ستونزي او ملاحظې لري؛ ځکه مو په دې مقاله کي د دې کاروبار شرعي او مسلکي اړخونه و څېړل او همدا رنګه مو دې په اړه تفصیلي معلومات وړاندي کړل.

کیدای سي ستاسو په فکر کي دا خبره ضرور راسي چي راتلونکې نړۍ خو ټوله تجارت آنلاین کوي، او کیدای سي تر دې هم پر مختګ وکړي نو اسلام باید دې ته یو حل لاره ولټوي.

د دې ځواب دا دئ چي اسلام په معاملاتو کي اساني غواړي آن تر دې چي په ټول ژوند کي اساني غواړي، ځکه که سختي وسي ژوند پېچلی کیږي، بیا انسانان ژوند مخته وړي، شرعي احکام به شاته پاته وي نو لهذا په کاروبار کي آساني کول او حرج له منځه وړل یو شرعي اصل دئ چي په قرآن کریم او حدیث کي ورته اشاره سوېده.

خو یوه مسأله چي موږ باید ورته متوجې سو هغه دا ده، چي د اسلام سور خط باید لمس نسي الله تعالی او د هغه رسول د هرڅه لپاره یو لړ حدود ایښي، چي تر هغه تېردل په نافرمانۍ کي راځي او له هغو څخه یوه مسأله د حلال او حرام ده.

د فورکس په معامله تر ټولو حساسه مسأله همدا د حراموالي مسأله ده چي د اسلامي شریعت د ډېرو حساسو مسألو سره په ټکر کي ده چي د هغه پر حراموالي باندي اجماع وي، که چیري دوه نظرونه پکښې وای ممکن د خلکو د ضرورت له خاطره مو ورته د جواز لاره پیداکړې وای خو نسته. او بل حرام نه سو حلال کولی دا صلاحیت د الله تعالی دئ.

اوس نو باید د فورکس او د هغه مشران په خپل کاروبار او سیاستونو کي تغییر راولي او د اسلامي احکامو او اسلامي اقتصاد سره متوازنه تګلاره غوره کړي تر څو د ټولو خلکو لپاره د رزق ګټلو یوه وسیله سي.

بانکداري چي د معاصري دولتدارۍ یو عضو ګڼل کیږي او پرته له دې د نړۍ سره اړیکه سخته ده، مګر د وخت په تېرو بیاهم چا د سودي بانکدارۍ د جواز لپاره شرعي فتوی ورنکړه، بلکي په بدیل کي یې اسلامي بـانکداري ایجاد سوه.

بله خبره دا ده چي د فورکس کاروبار د یوڅو کسانو د ګټي لپاره دی، چي کمېشنکار او ځیني بانکونه او شرکتونه ورڅخه ګټه پورته کولی سي، دا چي په اسعارو راکړه ورکړه معلومه ګټه چي په هغه کي صنعت وي، ایجاد او استهلاک وي نسته. که موږ فرض کړو یو ملیارد افغانۍ د سل ملیونه افغانیو په مقابل کي تبادله کوو، بیا یې رانیسو، بیا یې تبادله کوو بیا یې رانیسو؛ نو فکر کوم دا خو معلوم اقتصادي پر مختګ نه دئ؛ بلکي د اسعارو خراب بازار، نړیوال بدلېدونکی سیاست، امنیتي ستونزي، جګړې، او بد وضیعت خپله د اسعارو بیه خراپوي چي په نتیجه کي ضعیف اقتصادي هیوادونه پکښي تاواني کیږي.

اسلام د یو متوازن انکشافي اقتصاد پلوي کوي او هغه ته دعوت ورکوي.

په فورکس کي پر قرض سود اخیستل، حقیقي قبض نه کول، خیالي لیورج قرض ورکول بیرته پر هغه د حقیقي فیزکي پیسو ګټه کول او مارجن اخیستل؛ دا ټول هغه مسائل دي چي د سود او حرمت تر چوکاټ لاندي راځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ځکه د حلال فتوی پر ورکول ډېره سخته ده .

امید دی چي د وخت او زمان په تېرېدو سره په سیاستونو کي تغییر راسي، نوي اجتهاد رامنځ ته سي، څېړني وسي یا د فورکس کوم بدیل پیدا سي.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library